

Tárczy Edit Zsuzsanna doktorjelölt,
Miskolci Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar
Kereskedelmi Jogi Tanszék

A UCP irányelv története

1. A UCP irányelv előtt

2005 – ben született meg a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokról szóló 2005/29/EK irányelv¹ (továbbiakban: UCP irányelv).² Bár csak e jogforrástól kezdve beszélhetünk tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokról, ezek nem nélkülözik az előzményeket. 2005 - ig a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatoknak minősülő helyzeteket az Európai Unióban és az egyes tagállamokban is számos norma szabályozta.

A számbeli nagyságon túl az igazi problémát az jelentette, hogy az említett szabályok eltértek egymástól, az eltérés pedig – ahogy ezt a UCP irányelv is megfogalmazza – „ (...) a verseny jelentős torzulását eredményezheti, és akadályokat keletkeztethet a belső piac zökkenőmentes működésében.”³

1.1. Előzmények az Unió szintjén

Az Európai Unió elsődleges forrásai közül az Európai Unióról szóló szerződés és az Európai Unió működéséről szóló szerződés (egységes szerkezetbe foglalt változat) 169. cikke említhető, melynek értelmében az Európai Parlament és a Tanács – a Gazdasági és Szociális Bizottsággal folytatott konzultációt követően – elfogadja a tagállami politikákat támogató, kiegészítő és figyelemmel kísérendő intézkedéseket. Az így elfogadott intézkedések révén járul

¹ A belső piacon az üzleti vállalkozások fogyasztókkal szemben folytatott tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatairól, valamint a 84/450/EGK tanácsi irányelv, a 97/7/EK, a 98/27/EK és a 2002/65/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvek, valamint a 2006/2004/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet módosításáról szóló, 2005. május 11-i 2005/29/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv
HL L 149/22 2005.6.11.

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2005:149:0022:0039:HU:PDF> [2008.06.09.]

² A rövidítés a gyakorlatok angol elnevezéséből (= unfair commercial practices) ered.

³ 2005/29/EK irányelv (3) preambulum - bekezdés

hozzá az Unió a magas szintű fogyasztóvédelem eléréséhez és a fogyasztói érdekek érvényesülésének előmozdításához.^{4 5}

Eredetileg az Európai Unió Bíróságának egy ítélete miatt az Európai Közösséget létrehozó szerződés (továbbiakban: EKSz.) 95. cikkét – a fent említett egységes szerkezetbe foglalt változat jelenlegi 114. cikkét – nevezték meg, mint a fogyasztóvédelmi intézkedések és a leendő UCP irányelv jogi alapját. A 2006. december 12. – én meghozott ítélet előzménye az Európai Parlament és a Tanács 2003/33/EK irányelve⁶ volt, mely a tagállamok dohánytermékek reklámozására és szponzorálására vonatkozó törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezéseinek közelítéséről szól.

Az irányelv két tilalmazó cikkét kifogásolta Németország, kijelentve, hogy ezeket nem lehet a 95. cikk alapján elfogadni. Ugyanis a szóban forgó 95. cikk (1) bek. – e értelmében a felsorolt intézmények olyan intézkedéseket fogadnak el, melyek „tárgya a belső piac megteremtése és működése.”⁷ Németország szerint ez egyik kifogásolt cikk esetében sem teljesül, minthogy egyikük sem járul hozzá az áruk szabad mozgását akadályozó tényezők felszámolásához, sem a verseny érzékelhető torzulásainak megszüntetéséhez. A Bíróság elutasította az érvelést és leszögezte, hogy a 2003/33/EK irányelv a 95. cikkre alapszik. A Bíróság kijelentette továbbá, hogy a nemzeti jogok közelítését a 95. cikkre alapozva kell végezni.⁸

Jules Stuyck, Evelyne Terryn és Tom van Dyck – a Leuveni Katolikus Egyetem jogi karának oktatói - rámutattak, hogy a 95. – jelenlegi 114. – cikk nem lehet (elegendő) alap a belső piac szabályozása szempontjából. Ugyanis az ítélet alapján úgy tűnik, hogy a Bíróság megköveteli az Unió intézményeitől, hogy azok bizonyítsák, hogy az alapvető szabadságokat

⁴ Az Európai Unióról szóló szerződés és az Európai Unió működéséről szóló szerződés egységes szerkezetbe foglalt változata HARMADIK RÉSZ XV. CÍM 169. cikk (1), (3) bek.
HL 2010/C 83/01

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2010:083:FULL:HU:PDF> [2010.12.10.]

⁵ A pozitív rendelkezésen kívül a fent említett szerződés két tilalmat is megfogalmaz a verseny és a fogyasztók védelme érdekében: a kartell – tilalmat (101. cikk) és az erőfölénnyel való visszaélés tilalmát (102. cikk).

Az Európai Unióról szóló szerződés és az Európai Unió működéséről szóló szerződés egységes szerkezetbe foglalt változata HARMADIK RÉSZ VII. CÍM 1. fejezet 1. szakasz 101. cikk (1) bek., 102. cikk

⁶ Az Európai Parlament és a Tanács 2003/33/EK irányelve a tagállamok dohánytermékek reklámozására és szponzorálására vonatkozó törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezéseinek közelítéséről
HL L 152/16 2003.6.20.

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=DD:15:07:32003L0033:HU:PDF> [2011.07.01.]

⁷ „E cikk értelmében az Európai Parlament és a Tanács rendes jogalkotási eljárás keretében és a Gazdasági és Szociális Bizottsággal folytatott konzultációt követően elfogadja azokat a tagállamok törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezéseinek közelítésére vonatkozó intézkedéseket, amelyek tárgya a belső piac megteremtése és működése.”

Az Európai Unióról szóló szerződés és az Európai Unió működéséről szóló szerződés egységes szerkezetbe foglalt változata HARMADIK RÉSZ VII. CÍM 3. fejezet 114. cikk (1) bek.

⁸ Tobacco advertising ban, harmonization and the internal market: Case C-380/03
http://eulaw.typepad.com/eulawblog/2006/12/tobacco_adverti.html [2011.07.01.]

akadályozó tényezők, vagy a verseny érzékelhető torzulásai léteznek és, hogy az adott harmonizációs intézkedés fel tudja számolni a felsoroltakat. A UCP irányelv ráadásul kifejezetten azon az elven alapszik, hogy az akadályok léteznek, és csupán a teljes (maximális) harmonizáció képes orvosolni a miattuk felmerülő problémákat, és megszüntetni azokat.

Ugyanakkor a fent említettek hangsúlyozták, hogy a tanulmányok azt sugallják, a szóban forgó akadályok főleg gyakorlati jellegűek – pl. a termékek kicserélése, vagy javítása kapcsán felmerülő nehézségek – és általában olyan jelenségekkel kapcsolhatóak össze, mint a nyelvi nehézségek, és az egyes államokbeli fogyasztóvédelemről szóló információk hiánya. Mindezek miatt a felsorolt oktatók úgy gondolják, hogy a UCP irányelv önmagában nem elegendő, mellé szükségesek további jogforrások is, így pl. a határokon átnyúló vitarendezési lehetőségekre vonatkozóak is.⁹

A fentiek miatt a 169. cikk inkább tekinthető alapnak, azzal a megjegyzéssel, hogy a 95. – jelenlegi 114. – sem hagyható figyelmen kívül, mivel előbbi a tagállami politikákkal, utóbbi viszont a belső piac érdekében meghozott közelítő intézkedésekkel kapcsolatos. Így a 169. cikk – az EKSz. 153. cikke - inkább csak tágabb értelemben véve tekinthető a gyakorlatok alapjának, míg a 114. cikk már közvetlen alap.

A másodlagos jogforrások között már az 1980 – as évek közepétől kezdve találunk elődöket. Pl. a megtévesztő reklámra vonatkozó tagállami törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezések közelítéséről szóló 84/450/EGK irányelvet,¹⁰ a távollévők között kötött szerződések esetén a fogyasztók védelméről szóló 97/7/EK irányelvet,¹¹ a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló 93/13/EGK irányelvet.¹² Továbbá: a fogyasztási cikkek adásvételének és a kapcsolódó jótállásnak egyes

⁹ Jules Stuyck - Evelyne Terryn - Tom van Dyck: Confidence through fairness? The new Directive on unfair business-to-consumer commercial practices in the Internal Market, *Common Market Law Review*, Vol. 43, No. 1, (2006) (febr.) 107. – 152. o.

<http://business.highbeam.com/437540/article-1G1-144050498/confidence-through-fairness-new-directive-unfair-businessconsumer> [2011.06.29.]

¹⁰ A Tanács 1984. szeptember 10-i 84/450/EGK irányelve a megtévesztő reklámra vonatkozó tagállami törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezések közelítéséről

HL L 250/17 1984.9.19.

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=DD:15:01:31984L0450:HU:PDF> [2011.06.28.]

¹¹ Az Európai Parlament és a Tanács 97/7/EK irányelve a távollévők között kötött szerződések esetén a fogyasztók védelméről

HL L 144/19 1997.6.4.

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=DD:15:03:31997L0007:HU:PDF> [2011.06.28.]

¹² A Tanács 93/13/EGK irányelve a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről

HL L 95/29 1993.4.21.

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=DD:15:02:31993L0013:HU:PDF> [2011.07.01.]

vonatkozásairól szóló 1999/44/EK irányelvet,¹³ illetve az összehasonlító reklámról szóló 97/55/EK irányelvet.¹⁴

A jogforrásokon túl két project ötlete is megfogalmazódott – a UCP irányelv megalkotásához képest figyelemreméltóan korán – melyeket azonban később elvetettek.¹⁵

1.2. Tagállami szint

A tagállamok kereskedelmi gyakorlatokkal kapcsolatos szabályozása roppant sokszínű volt a UCP irányelv átvétele előtt. Ez a következők miatt alakult így:

- először is egyes országok – például Németország – a magánjog, míg más országok – például Svédország – a közjog oldaláról közelítették meg a gyakorlatok kérdését.

- másodsor, néhány nemzeti jogrendszerben – így az észak- európai államokban is – az értékesítési módokra, a reklámozásra és a tisztességtelen gyakorlatokra vonatkozó joganyag önálló jogágként szerepelt, más jogrendszerekben viszont az említett joganyag a tisztességtelen versenyre vonatkozó joganyag részét képezte. Ez utóbbira példa Németország és Belgium, mely államokban az eredeti cél a versenytársak védelme volt, ez csak később bővült előbb a fogyasztók, majd a közérdek védelmével.

- a sokszínű szabályozás harmadik oka, hogy egyes államok – pl. Németország, Belgium – a tisztességes kereskedelem kapcsán generálklauszulát alkalmaztak, más államok – pl. Egyesült Királyság, Írország, Málta, Ciprus – viszont mellőzték azt.¹⁶

A tagállamokat – a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok 2005 előtti szabályozása kapcsán - a következő szempontok alapján lehet csoportosítani:

a) a tisztességtelen verseny szabályozása szempontjából:¹⁷ az alapján, hogy az egyes tagállamok milyen jogforrásokkal szabályozták a tisztességtelen versenyt, négy kategóriába sorolhatóak:

¹³ Az Európai Parlament és a Tanács 1999/44/EK irányelve a fogyasztási cikkek adásvételének és a kapcsolódó jótállásnak egyes vonatkozásairól
HL L 171 1999.07.07.

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31999L0044:HU:HTML> [2011.07.01.]

¹⁴ Az Európai Parlament és a Tanács 97/55/EK irányelve a megtevesztő reklámra vonatkozó 84/450/EGK tanácsi irányelvnek az összehasonlító reklámra történő kiterjesztése miatt történő módosításáról
HL L 290 1997.10.23.

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31997L0055:EN:HTML> [2011.07.01.]

¹⁵ a) az Európai Bizottság az 1960 – as években célul tűzte ki a tisztességtelen versenyre vonatkozó joganyag harmonizációját; b) az 1970 – es években a tisztességtelen reklámmal foglalkozó irányelvre nézve létezett egy javaslat, mely foglalkozott nemcsak a megtevesztő, hanem az agresszív üzenetekkel is.
Stuyck - Terryn - van Dyck: i. m.

¹⁶ Uo.

- egy átfogó törvénnyel szabályozó államok
- több törvénnyel szabályozó államok
- a polgári törvénykönyvekben lévő általános szabályok vonatkoznak a tisztességtelen versenyre
- a common law szabályai vonatkoznak a versenyre¹⁸

A tisztességtelen verseny szabályozásának módjai	Tagállamok
1) Átfogó törvénnyel szabályozó államok	Ausztria, Belgium, Dánia, Németország, Görögország, Magyarország, Litvánia, Luxemburg, Svédország
2) Több törvénnyel szabályozó államok	Cseh Köztársaság, Észtország, Finnország, Lettország, Lengyelország, Szlovák Köztársaság, Spanyolország, Románia
3) A polgári törvénykönyvekben lévő általános szabályok vonatkoznak a tisztességtelen versenyre	Franciaország, Olaszország, Málta, Hollandia, Portugália, Szlovén Köztársaság
4) A common law szabályai vonatkoznak a versenyre	Ciprus, Írország, Egyesült Királyság

Tagállamok a UCP irányelv előtt - a tisztességtelen verseny szabályozása szempontjából
Forrás/a csoportosítás készítői /Románia kivételével/: Erika Budaite – Cees van Dam: The Statutory Frameworks and General Rules on Unfair Commercial Practices in the 25 EU Member States on the Eve of Harmonization
114. – 122. o.

b) a tisztességtelen piaci gyakorlatok szabályozása szempontjából:

- átfogó jogszabályok, melyek generálklauzulát is tartalmaznak
- a vonatkozó rendelkezések a magánjogi kódexben találhatóak
- nem létezik speciális/különös szabályozás a tisztességtelen piaci gyakorlatokra nézve¹⁹

¹⁷ E szempont indoka, hogy a fogyasztóvédelemre és a tisztességtelen versenyre vonatkozó joganyagok közeli kapcsolatban állnak egymással. Erre utal az UCP irányelv egyik közvetlen előzményének számító „The Feasibility of a General Legislative Framework on Fair Trading” /A Tisztességes Kereskedelemre vonatkozó Általános Jogalkotási Keret Lehetőségéről/ elnevezésű tanulmány is. A tanulmány készítői rámutattak, hogy fogyasztóvédelmi politikai és gazdaságpolitikai problémák kapcsán is egyaránt szükséges az új szabályozás (a későbbi UCP irányelv), e két dimenzió pedig egyesül két területen: az Interneten keresztüli globalizáció és a sorsolós játékok területein.

The Feasibility of a General Legislative Framework on Fair Trading – Executive summary on the range and feasibility of political options 3., 4. o.

http://ec.europa.eu/consumers/cons_int/safe_shop/fair_bus_pract/green_pap_comm/studies/sur21_sum_en.pdf [2011.07.03.]

¹⁸ A felosztás készítői/forrása: Erika Budaite – Cees van Dam: The Statutory Frameworks and General Rules on Unfair Commercial Practices in the 25 EU Member States on the Eve of Harmonization
114. – 122. o.

<http://www.ceesvandam.info/default.asp?fileid=442> [2011.05.15.]

A tisztességtelen piaci gyakorlatok szabályozásának módjai	Tagállamok
1) Átfogó jogszabályok, melyek generálklauzulát is tartalmaznak	Ausztria, Belgium, Dánia, Finnország, Németország, Görögország, Luxemburg, Spanyolország, Svédország
2) A vonatkozó rendelkezések a magánjogi kódexben találhatóak	Franciaország, Olaszország, Hollandia
3) Nem létezik speciális/különös szabályozás a tisztességtelen piaci gyakorlatokra nézve	Írország, Portugália, Egyesült Királyság

Egyes tagállamok a UCP irányelv előtt - a tisztességtelen piaci gyakorlatok szabályozása szempontjából

Forrás/a csoportosítás készítői: Analysis of National Fairness Laws Aimed at Protecting Consumers in Relation to Commercial Practices (koordinátorok: Prof. Dr. Reiner Schulze - Prof. Dr. Hans Schulte-Nölke) 12. – 16. o.

Ahogy arról később részletesebben lesz szó, a UCP irányelv alkotói élesen elválasztották egymástól a B2C és a B2B viszonyokat. Előbbi a vállalkozás és a fogyasztó közötti viszonyt (az angol elnevezésből: Business - to - Consumer)²⁰ jelöli, mikor a viszony tárgyait, a javakat és a szolgáltatásokat elsősorban a fogyasztóknak szánják, míg az utóbbi rövidítés a vállalkozás és vállalkozás (az angol elnevezésből: Business - to - Business)²¹ közötti viszonyt jelöli, mikor a javakat és a szolgáltatásokat elsősorban más vállalkozásoknak szánják. A UCP irányelv csak a B2C viszonyokra vonatkozik.²²

Mivel a tagállamok egy része 2005 előtt e két típusú viszonyt együtt szabályozta, ezért célszerűnek látszik egy olyan csoportosítás elkészítése, mely arra koncentrál, hogy – egyes – tagállamok együtt, vagy külön – külön szabályozták – e az említett viszonyokat:

c) a B2B és a B2C viszonyok szabályozása szempontjából:²³

¹⁹ A felosztás készítői/forrása: Analysis of National Fairness Laws Aimed at Protecting Consumers in Relation to Commercial Practices (koordinátorok: Prof. Dr. Reiner Schulze - Prof. Dr. Hans Schulte-Nölke) 12. – 16. o. http://ec.europa.eu/consumers/cons_int/safe_shop/fair_bus_pract/green_pap_comm/studies/unfair_practices_en.pdf [2011.06.07.]

²⁰ <http://www.commercedictionary.com/definition/B2C.html> [2011.07.02.]

²¹ <http://www.commercedictionary.com/definition/B2B.html> [2011.07.03.]

²² 2005/29/EK irányelv 1. fejezet 3. cikk (1) bek.

²³ Zsuzsanna Kajdine Suhajda – Szabolcs Lendvai: Hungary, In (Professor Dr Cees van Dam – Erika Budaite (koordinátorok)): *Unfair Commercial Practices – National Reports*, London, British Institute of International and Comparative Law, 2006, 77. o.

http://www.biicl.org/files/883_national_reports_unfair_commercial_practices_new_member_states%5Bwith_dir_table_and_new_logo%5D.pdf [2010.10.20.]

Professor Dr Cees van Dam – Erika Budaite (koordinátorok): *Unfair Commercial Practices – General Report*, London, British Institute of International and Comparative Law, 2006, 25., 27. o.

http://www.biicl.org/files/882_general_report_unfair_commercial_practices_new_member_states%5Bwith_dir_table_and_new_logo%5D.pdf [2010.10.20.]

1) A generálklauzulák alapján:

- A vonatkozó jogszabály(ok) generálklauzulája mindkettőre alkalmazandó
- Külön generálklauzula létezik a B2C és külön generálklauzula létezik a B2B viszonyokra nézve is

2) A rendelkezések alapján:

- A vonatkozó jogszabály(ok) rendelkezései csak a B2B viszonyokra vonatkoznak, a fogyasztók védelme csak a versenytársak közötti verseny kapcsán valósul meg, közvetetten
- A vonatkozó jogszabály(ok) rendelkezései mindkét viszonyra vonatkoznak
- Külön törvény vonatkozik a B2C és külön törvény vonatkozik a B2B viszonyokra

A B2C és a B2B viszonyok szabályozása	Tagállamok
A generálklauzulák alapján	
1) A vonatkozó jogszabály(ok) generálklauzulája mindkettőre alkalmazandó	Magyarország, Cseh Köztársaság, Lettország, Lengyelország, Szlovák Köztársaság, Németország, Ausztria
2) Külön generálklauzula létezik a B2C és külön generálklauzula létezik a B2B viszonyokra nézve is	Szlovén Köztársaság, Észtország, Belgium
A rendelkezések alapján	
1) A vonatkozó jogszabály(ok) rendelkezései csak a B2B viszonyokra vonatkoznak, a fogyasztók védelme csak a versenytársak közötti verseny kapcsán valósul meg, közvetetten	Magyarország, Szlovén Köztársaság
2) A vonatkozó jogszabály(ok) rendelkezései mindkét viszonyra közvetlenül vonatkoznak	Lengyelország, Németország, Ausztria

Dr. Magdalena Sengayen: Poland. In (Professor Dr Cees van Dam – Erika Budaite (koordinátorok)): *Unfair Commercial Practices – National Reports*, London, British Institute of International and Comparative Law, 2006, 174. – 176. o.

http://www.biicl.org/files/883_national_reports_unfair_commercial_practices_new_member_states%5Bwith_dir_table_and_new_logo%5D.pdf [2010.10.20.]

Gömöri Tamás: A tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokról szóló Irányelv átültetése a tagállamokban és hazánkban 12. – 15. o.

<http://www.gvh.hu/domain2/files/modules/module25/949712D46A1107D4.pdf> [2009.10.25.]

Barazutti Áron: 2005/29/EK irányelv – lesz – e egységes európai fogyasztóvédelmi jog – a jogharmonizáció és a jogalkalmazás dilemmái 7. o.

http://www.gvh.hu/domain2/files/modules/module25/pdf/gvh_vkk_tanulmanyi_palyazat_barazutti_2007.pdf [2011.07.07.]

3) Külön törvény vonatkozik a B2C és külön törvény vonatkozik a B2B viszonyokra	Finnország
---	------------

Egyes tagállamok a UCP irányelv előtt - a B2C és a B2B viszonyok szabályozása szempontjából

Forrás: A szerző saját szerkesztése

Alapul véve:

1. Zsuzsanna Kajdine Suhajda – Szabolcs Lendvai: Hungary, In (Professor Dr Cees van Dam – Erika Budaite (koordinátorok)): *Unfair Commercial Practices – National Reports*. London, British Institute of International and Comparative Law, 2006, 77. o.
2. Professor Dr Cees van Dam – Erika Budaite (koordinátorok): *Unfair Commercial Practices – General Report*, London, British Institute of International and Comparative Law, 2006, 25., 27. o.
3. Dr. Magdalena Sengayen: Poland. In (Professor Dr Cees van Dam – Erika Budaite (koordinátorok)): *Unfair Commercial Practices – National Reports*, London, British Institute of International and Comparative Law, 2006, 174. – 176. o.
4. Gömöri Tamás: A tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokról szóló Irányelv átültetése a tagállamokban és hazánkban 12. – 15. o.
5. Barazutti Áron: 2005/29/EK irányelv – lesz – e egységes európai fogyasztóvédelmi jog – a jogharmonizáció és a jogalkalmazás dilemmái 7. o.

2. A javaslat és közvetlen előzményei

Míg az előző alfejezetben (1.1.) a UCP irányelv tágabb értelemben vett előzményeinek bemutatására került sor, addig a következő alfejezet tartalmazza az irányelv javaslatát - időben - közvetlenül megelőző – és a téma szempontjából már szorosabban kötődő - elődöket.

2.1. A javaslat előzményei

Az Európai Unió Bizottsága 2003 - ban júniusában fogadta el a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokra vonatkozó irányelv megalkotására irányuló javaslatot. A javaslat előzményeinek a Bizottság által a 2001 - ben²⁴ és 2002 - ben kibocsátott Zöld Könyvek, továbbá egy utólagos közlemény tekinthetők.

Előbbi Zöld Könyv – az Európai Unió fogyasztóvédelméről szólva - garantálni kívánta a fogyasztók biztonságát a határokon átnyúló ügyleteknél és a nemzeti szabályozások szétagolt jellegét tekintette a legfőbb akadálynak. Az akadály megszüntetése érdekében a Zöld Könyv hármas követelményt fogalmazott meg a kialakítandó fogyasztóvédelmi szabályrendszerrel szemben:

- a rendszer valósítsa meg a fogyasztók lehető legmagasabb szintű védelmét, de ezzel párhuzamosan tartsa az üzleti költségeket a minimális szinten;

²⁴ Green Paper on European Union Consumer Protection COM (2001) 531 final
http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/site/en/com/2001/com2001_0531en01.pdf [2010.10.25.]

- legyen képes a lehető legegyszerűbb és legrugalmasabb módon, gyorsan válaszolni a piac változásaira és kihívásaira;

- gondoskodjon a hatékony és eredményes végrehajtásról, különösen a határon átnyúló ügyletek vonatkozásában.

A Zöld Könyv összegezte továbbá a tagállamok vonatkozó normái és az Európai Unió szabályozása közötti kölcsönhatás legfontosabb jellemzőit. A következő megállapításokat tette:

- jelentős különbségek léteztek a belső piacon a vállalkozások és a fogyasztók között bonyolított kereskedelmi gyakorlatokra vonatkozó jogszabályok között, amelyek egyaránt eredtek mind a speciális, mind az általános normákból, mind a jogtudományok eltérő jellegéből;

- az önszabályozást – magatartási kódexeken keresztül - egyre inkább támogatták Uniós szinten;

- az új kereskedelmi gyakorlatok (pl. az internetes aukciók) megjelenésével és fejlődésével egyre inkább nőtt a fogyasztók és a vállalkozások közötti különbségek által kifejtett hatás.²⁵

A 2001 - es Zöld Könyv jellemezte az Európai Unió fogyasztóvédelmi rendszerét is:

- bár léteznek irányelvek, de az Unió – ellentétben a tagállamokkal – nem alakított ki átfogó szabályozást a vállalkozások és a fogyasztók közötti kereskedelmi gyakorlatokra nézve;

- néhány irányelv – különösen a szektor – specifikusak – csak az egyes, konkrétan meghatározott problémákra kínált pillanatnyi megoldást;

- az Európai Unió szabályai és az egyéb normák közötti 'kölcsönhatás' miatt a vonatkozó joganyag bonyolulttá és – mind a fogyasztók, mind a vállalkozások számára – nehezen érthetővé vált;

- az Európai Unió Bíróságának gyakorlata nem jelent hatékony megoldást, mivel túlságosan eset– centrikus.²⁶

Ehhez a Zöld Könyvhöz kapcsolódóan meg kell említeni a rá vonatkozó utólagos közleményt,²⁷ melyre a UCP irányelv javaslata is utal (a Zöld Könyvvel együtt). A közlemény a Zöld Könyv központi kérdésétől – az EU – n belüli nemzeti fogyasztóvédelmi

---

²⁵ Green Paper on European Union Consumer Protection 4., 7., 8. o. (2.1, 2.3)

²⁶ Green Paper on European Union Consumer Protection 5. o. (2.2)

²⁷ Follow-up Communication to the Green Paper on EU Consumer Protection COM (2002) 289 final
http://ec.europa.eu/consumers/cons_int/safe_shop/fair_bus_pract/green_pap_comm/communication_en.pdf
[2011.07.01.]

jogrendszerek közötti eltérések miatt a belső piac nem működik megfelelően a vállalkozások – fogyasztók közötti viszonyok vonatkozásában – indítva röviden összefoglalta - a Könyvre érkező válaszok alapján - a többség véleményét:

- a többség egyetértett az EU fogyasztóvédelmi reformjának szükségességével
- ezt egy keretirányelvre alapozva képzelték el, és a tisztességes kereskedelmi gyakorlatokra alapozva – maximális harmonizáció mellett
- támogatták a Bizottság elképzelését, miszerint a fogyasztóvédelemért felelős nemzeti végrehajtó szervek közötti együttműködésre nézve ki kell alakítani egy megfelelő jogi eszközt.²⁸

2002 – ben egy másik Zöld Könyvet²⁹ is kibocsátott a Bizottság. Ez nem kifejezetten a fogyasztóvédelemmel foglalkozott, hanem a civil és a kereskedelmi jogon belüli alternatív vitarendezési módszerekkel.

A 2001 – es Zöld Könyv – minthogy az Európai Unió fogyasztóvédelmi jogára vonatkozik – egyértelműen a UCP irányelv előzménye, a 2002 – es viszont azért tekinthető annak, mert a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokat nem önmagukban, hanem azon jogalkotási eredményekkel és javaslatokkal együtt kell elemezni, melyek maguk is hozzájárulhatnak a UCP irányelv által megoldani kívánt problémák megszüntetéséhez. Ilyen probléma a vitarendezés kérdése is, ezért kerül most sor a 2002 – es Zöld Könyv – rövid - bemutatására.

A 2002 - es Zöld Könyv eredményként említette a fogyasztói érdekek védelme érdekében a jogsértés megszüntetésére irányuló eljárásokról szóló, 98/27/EK irányelvet, melynek értelmében a tagállamok kötelesek engedélyezni független szervezetek és fogyasztóvédelmi szervezetek részére, hogy azok kereseti kérelmet nyújthassanak be, bizonyos kereskedelmi gyakorlatok folytatása ellen.

További lépésként értékelte azt, hogy az Európai Unió Bizottsága 1998-ban és 2001-ben is kibocsátotta javaslatát, hogy kialakítsa azokat az elveket, melyek alkalmazandóak lesznek a fogyasztói jogviták bíróságon kívüli megoldása során.³⁰

---

²⁸ Follow-up Communication to the Green Paper on EU Consumer Protection 2. – 4. o. (Executive Summary, I. 1., II. 10.)

²⁹ Green Paper on alternative dispute resolution in civil and commercial law COM (2002) 196 final http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/site/en/com/2002/com2002_0196en01.pdf [2010.10.25.]

³⁰ - az 1998. március 30-án elfogadott javaslat azokra az eljárásokra vonatkozott, melyek során egy harmadik fél közbenjárására során oldódik meg az adott vita. A dokumentum hét alapelvet fogalmazott meg;
- a 2001. április 4-én elfogadott javaslat azokra az esetekre vonatkozott, melyek során csupán megkísérlik a feleket tárgyalásra készíteni.

Green Paper on alternative dispute resolution in civil and commercial law 16., 17. o. (2.2.1 36., 37.)

A Bizottság szerint az alternatív vitarendezési módszerek iránt megnőtt az érdeklődés, annak ellenére, hogy a tagállamok kevésbé támogatták azokat. A Zöld Könyv ezt egy lehetőségként fogta fel arra nézve, hogy az alternatív vitarendezési lehetőségeket megismertesse a lehető legnagyobb közönséggel, és arra nézve is, hogy a tagállamok és az Unió kapcsolódó kezdeményezéseit ismertebbé tegye.³¹

2.2. A javaslat

Az Európai Unió Bizottsága a UCP irányelv elfogadására irányuló javaslatot 2003. június 18. -án fogadta el. A javaslatban a Bizottság összefoglalta a megalkotandó irányelv legfontosabb jellemzőit:

- az irányelv alapvetően negatív jellegű, vagyis azokat a feltételeket kell tartalmaznia, melyek segítségével megállapítható/elvethető az adott kereskedelmi gyakorlat tisztességtelen jellege. Így nem írhat elő pozitív követelményeket, melyek teljesítésével a vállalkozás bizonyítaná, hogy tisztességesen jár el

- az irányelv teljesen harmonizálja a vállalkozások – fogyasztók közötti kereskedelmi gyakorlatokra vonatkozó EU – s követelményeket és megfelelően magas szintű fogyasztóvédelmet kínál

- tartalmaznia kell egy általános tilalmat, mely helyettesíti a tagállamok jelenlegi, eltérő generálklauzuláit és alapelveit

- a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok két típusával foglalkozzon: megtévesztő és agresszív jellegűekkel

- tartalmaznia kell a megtévesztő reklámról szóló irányelv, B2C jellegű előírásait

- tartalmaznia kell egy feketelistát.³²

A javaslattal kapcsolatos konzultációs eljárás részét képezte a Bizottság bővített hatástanulmánya, ami három lehetőséget vázolt fel:

- a) status quo: ez esetben nem került volna sor új irányelvek megalkotására, csupán a meglévő jogforrások végrehajtása kapcsán a tagállamok közötti együttműködés fejlesztésére

---

³¹ Green Paper on alternative dispute resolution in civil and commercial law 5. o. (Summary)

³² Proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council concerning unfair business – to – consumer commercial practices in the Internal Market and amending directives 84/450/EEC, 97/7/EC and 98/27/EC (the Unfair Commercial Practices Directive) COM (2003) 356 final
7. – 9. o. (Overview of the Directive)

http://ec.europa.eu/consumers/cons_int/safe_shop/fair_bus_pract/directive_prop_en.pdf [2011.07.01.]

b) specifikus megközelítés: ennek szellemében egy adott problémával csak akkor kellene foglalkozni, ha felmerül, és olyan irányelv révén kellene megoldani, mely csak minimális jellegű fogyasztóvédelmi standardokat/előírásokat tartalmazna, melyeket a tagállamok bővíthetnek saját fogyasztóik érdekében – de ez nem kötelező számukra. Ez több szektorális irányelvet jelentene.

c) vegyes megközelítés: teljes harmonizáción alapuló irányelv alkotása.³³ Azaz egyfajta keretszabályozás, kiegészítve szektorális szabályokkal.

A Miniszterek Tanácsa a javaslatot először 2003 novemberében tárgyalta, az Európai Parlament pedig - 2004. április 20. - án – elfogadta azt.

2004. november 15. – én a Tanács közös álláspontra fogadott el, melyekre nézve 2005. február 24. - én a Parlament módosításokat fogadott el, melyeket a Miniszterek Tanácsa március 7. - én jóváhagyott és a Bizottság is kedvező véleményt fogalmazott meg velük kapcsolatban.³⁴

2005. február 24 - én – a módosításokkal párhuzamosan – az Európai Parlament kibocsátotta az irányelvvel kapcsolatos jogalkotási állásfoglalását is. Ebben összegezte a születő szabály révén megteremthető előnyöket:

„Az ezen irányelv révén a nemzeti rendelkezések közelítésében elért nagymértékű konvergencia megteremti a fogyasztóvédelem egységesen magas szintjét (...) A harmonizáció jelentős mértékben növeli a jogbiztonságot mind a fogyasztók, mind az üzleti vállalkozások számára. Mind a fogyasztók, mind az üzleti vállalkozások világosan meghatározott jogi koncepción alapuló, a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokat az EU egész területén szabályozó egységes szabályozási keretre támaszkodhatnak. Ennek hatása az lesz, hogy fogyasztók gazdasági érdekeit sértő tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokra vonatkozó szabályok sokféleségéből származó korlátok megszűnnek, és fennáll a belső piac megvalósításának lehetősége.”³⁵

³³ Extended Impact Assessment on the Directive of the European Parliament and of the Council concerning unfair business – to - consumer commercial practices in the Internal Market and amending directives 84/450/EEC, 97/7/EC and 98/27/EC (the Unfair Commercial Practices Directive)
SEC (2003) 724 10., 11. o. (3.)
http://ec.europa.eu/consumers/cons_int/safe_shop/fair_bus_pract/impact_assessment_en.pdf [2011.07.02.]

³⁴ Unfair Commercial Practices - Archives
http://ec.europa.eu/consumers/rights/archives_en.htm [2009.03.05.]

³⁵ Az Európai Parlament jogalkotási állásfoglalása a belső piacon az üzleti vállalkozások fogyasztókkal szemben folytatott tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatairól, valamint a 84/450/EGK tanácsi irányelv, a 97/7/EK, a 98/27/EK és a 2002/65/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvek, valamint a 2006/2004/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet módosításáról szóló európai parlamenti és tanácsi irányelvre („irányelv a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokról”) irányuló tanácsi közös álláspontról (11630/2/2004 — C6-0190/2004 — 2003/0134(COD)) (11), (12) preambulumban - bekezdés
<http://epa.oszk.hu/00800/00877/00599/pdf/hu03510365.pdf> [2009.03.05.]

Az Európai Parlament és Tanács 2005. május 11. - én fogadta el a UCP irányelv végleges változatát. Az irányelvet 2005. június 11. - én tették közzé az Európai Unió Hivatalos Lapjában.

3. Összefoglalás

2005 előtt a UCP irányelv számos elődje felfedezhető, mind az Unió, mind a tagállamok szintjén. Ez a számbeli nagyság is jelzi, hogy a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokkal kapcsolatos korábbi szabályozás mennyire szerteágazó volt, és mennyire nélkülözte az egységet. Ehhez jön még a vonatkozó szabályok tartalmi sokszínűsége és a B2C és a B2B viszonyok hol összefonódó, hol élesen elválasztott szabályozása is. A UCP irányelvtől várja az Unió a megoldást ezekre a problémákra.

Ez a remény jól tükröződik egy – a Belső Piaci és Fogyasztóvédelmi Bizottság előtt - 2008. december 18. - án előadott jelentésben is, melynek legfontosabb megállapításai a következők:

- a UCP irányelv meghatározó szerepet játszik abban, hogy a fogyasztók és a kereskedők nagyobb bizalommal bonyolítsanak határon átnyúló ügyleteket
- az irányelvet a fogyasztóvédelem kulcsfontosságú szabályának tekinti;
- helyteleníti, hogy a több tagállam a feketelistás gyakorlatokat tartalmazó mellékletet részeire bontotta és úgy ültette át a nemzeti jogba; mert ezzel zavart okozhatnak és torzulhat a UCP irányelv alkalmazása is
- ragaszkodik ahhoz, hogy a Bizottság 2011. június 12-ig terjessze be UCP irányelvre vonatkozó átfogó végrehajtási jelentést.³⁶

A jelentés összegzi az irányelv néhány fontosabb pozitívumát, kiemelve, hogy a UCP irányelv „számos lényegi változást tartalmaz a kereskedelmi gyakorlatok szabályozására vonatkozóan a vállalkozások és fogyasztók közötti ügyletekben. A tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokkal szembeni védelem új elemeiként különösen bevezet egy „fekete listát” a minden körülmények között tiltandó kereskedelmi gyakorlatokról, valamint számos új fogalmat, köztük a „szakmai gondosságot”. Továbbá az UCP irányelv az Unió

---

³⁶ Jelentés a belső piacon az üzleti vállalkozások fogyasztókkal szemben folytatott tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatairól szóló 2005/29/EK irányelv és a megtévesztő és összehasonlító reklámra vonatkozó 2006/114/EK irányelv átültetéséről, végrehajtásáról és érvényesítéséről (előadó: Barbara Weiler) – Az Európai Parlament állásfoglalására irányuló indítvány: Bevezetés 1., 2., Egységes szerkezetbe foglalás és átültetés 8., Végrehajtás és érvényesítés 24.
<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?language=HU&reference=A6-0514/2008#title1>
[2011.07.06.]

fogyasztóvédelmi jog területén újszerű megközelítést testesít meg azáltal, hogy a fogyasztók tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokkal szembeni védelmének teljes harmonizációjáról rendelkezik.³⁷

Az Európai Parlament 2009 januárjában bocsátotta ki állásfoglalását,³⁸ melyben - többek között -:

- felhívta a Bizottságot, hogy vizsgálja meg a kis- és középvállalkozások agresszív üzleti gyakorlatokkal szembeni védelmének szükségességét, és indokolt esetben kezdeményezze a kívánt nyomon követő intézkedéseket

- aggodalmát fejezte ki annak kapcsán, hogy több tagállam „feldarabolta” a feketelistát és úgy implementálta a tényállásokat. A Parlament szerint ez az irányelv alkalmazásának torzulásához vezethet,³⁹ ezért felhívta a Bizottságot, hogy a tagállamokkal együttműködve igazítsák ki a nemzeti szabályokat

- felhívta a tagállamokat, hogy azok biztosítsák a fogyasztók közvetlen jogorvoslati jogát⁴⁰

- üdvözölte a Bizottság azon kezdeményezését, hogy hozzanak létre nyilvánosan hozzáférhető adatbázist az UCP irányelv átültetése során elfogadott nemzeti intézkedésekről, a vonatkozó joggyakorlatról és egyéb kapcsolódó anyagokról.⁴¹

³⁷ Jelentés a belső piacon az üzleti vállalkozások fogyasztókkal szemben folytatott tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatairól szóló 2005/29/EK irányelv és a megtévesztő és összehasonlító reklámra vonatkozó 2006/114/EK irányelv átültetéséről, végrehajtásáról és érvényesítéséről (előadó: Barbara Weiler) – Indokolás (Bevezetés)

³⁸ Az állásfoglalás kibocsátását követően, egy hónap múlva Brüsszelben rendezték meg a „One Year After” elnevezésű konferenciát, mely összegezte az addigi tapasztalatokat. A konferencia egyik előadója rámutatott, hogy a tagállamok - a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok kapcsán - a következő problémákkal szembesülnek, melyek akadályozzák az Uniós szinten egységes szabályozás kialakítását:

- földrajzi, kulturális és gazdasági különbségek
- a piacok és termékek eltérő jellege
- az egymás közötti érdekegyeztetések nehézségei
- bizonytalanság a teljes harmonizációval kapcsolatban

Gry Nergard: New challenges for UCP directive 24., 25. o.

<http://www.ofe.hu/inet/ofe/hu/menu/rendezveny/ucpkonf/ucp06/object/UCP%201%20year%20-%20Gry%20Nergard.ppt> [2009.11.03.]

³⁹ Ezzel e tanulmány írója nem ért egyet. Ugyanis a szóban forgó tagállamok – pl. Lengyelország, Olaszország, a Szlovén Köztársaság – ezt úgy oldották meg, hogy a jogalkotó a lista megtévesztő gyakorlatait a törvény megtévesztő gyakorlatokról szóló szakaszai, a lista agresszív gyakorlatait pedig a törvény agresszív gyakorlatokról szóló szakaszai után helyezte el. Ez a megoldás pedig a fokozatosságot tükrözi, hiszen így a fogyasztó láthatja a bizonyos feltételek esetén megtévesztőnek/agresszívnek minősülő - és vizsgálatot igénylő - gyakorlatok után közvetlenül azokat is, melyek esetén az ő panasa már nem igényel majd hosszadalmas vizsgálatot, hiszen azok a gyakorlatok minden körülmény között tisztességtelennek minősülnek.

⁴⁰ Erre azért volt szükség, mert bizonyos tagállamokban csak bizonyos szabályozó testületek érvényesíthették az UCP irányelv végrehajtása keretében elfogadott nemzeti szabályokat, és a szóban forgó országok nem rendelkeztek a fogyasztók közvetlen jogorvoslati jogáról.

⁴¹ Az Európai Parlament 2009. január 13 - i állásfoglalása a belső piacon az üzleti vállalkozások fogyasztókkal szemben folytatott tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatairól szóló 2005/29/EK irányelv és a megtévesztő és összehasonlító reklámra vonatkozó 2006/114/EK irányelv átültetéséről, végrehajtásáról és érvényesítéséről

Mint látható, az állásfoglalás a jelentés megállapításait tükrözi, és kifejezetten kritikus pontnak tartja a végrehajtást, főleg a feketelista szempontjából. E sorok írója szerint nem a feketelista a végrehajtás leggyengébb pontja, hanem a konkrét előírások – vagy legalább iránymutatások - teljes hiánya.